

Inleiding

Op 1 januari 2010 zal de gewijzigde Wet op de Lijkbezorging, op een enkel artikel na, in werking treden. Vanaf dat moment dient een ieder zich dan ook aan deze wet te houden.

De in de nieuwe Wet op de Lijkbezorging verankerde NODO-procedure (Nader Onderzoek Doodsoorzaken Overleden Minderjarigen, Artikel 10a) is één van de onderdelen die níet in zijn geheel zal worden ingevoerd m.i.v. 1 januari a.s. Alleen het eerste lid van dat artikel zal van kracht worden: **Indien de schouwing, bedoeld in artikel 7, eerste lid, een minderjarige betreft en is verricht door de behandelende arts, geeft deze een verklaring van overlijden slechts af na overleg met de gemeentelijke lijkschouwer.**

Dit overleg zal plaatsvinden tussen de behandelend arts en de 1e lijns forensisch arts, zoals dat ook in de toekomstige (volledige) NODO-procedure het geval zal zijn. Er is echter één groot verschil: in dié gevallen, waarin de NODO-procedure gerechtvaardigd zou zijn, is voorlopig nog geen vervolgactie mogelijk. De procedure is immers nog niet geïmplementeerd en er zijn nog geen NODO-forensisch arts, NODO-kinderartsen en NODO-pathologen opgeleid.

Met andere woorden: vanaf 1 januari a.s. hebben wij in Nederland te maken met een wet, die ongetwijfeld vele vragen zal oproepen bij zowel de behandelend artsen als de forensisch artsen en niet in de laatste plaats de nabestaanden. De vraag is dan ook hoe de forensisch artsen hiermee moeten omgaan. Daarom hebben FMG en Vakgroep Forensische Geneeskunde (VFG) van GGD Nederland gepoogd een aantal handvatten te bieden in de vorm van onderstaande checklist/stroomdiagram.

Om uit deze situatie toch maximaal rendement te halen, zijn FMG en VFG verder van mening dat – ook al wordt dat (nog) niet door de wetgever geëist – de gemelde overlijdensgevallen van minderjarigen wél geregistreerd dienen te worden om in elk geval zo spoedig mogelijk een beeld te krijgen van de aantallen waarover wij nu eigenlijk praten.

Een registratieformulier maakt dan ook onderdeel uit van deze werkinstructie.

Deze registratieformulieren kunnen op éénvoudige wijze worden verzameld (via de lokale forensisch arts > coördinerend forensisch arts eigen regio > Vakgroep FG) zodat een landelijk beeld kan worden verkregen.

Deze werkinstructie is inmiddels aangeboden aan de behandelend artsen (via KNMG, NVK, NVOG en NHG) zodat ook zij weten wat er gaat/kan gebeuren zodra zij contact opnemen met de forensisch arts.

Werkwijze

Indien de 1e lijns forensisch arts vanaf 1 januari 2010 wordt gebeld door een behandelend arts of door de politie met de mededeling dat een minderjarige is overleden dient hij/zij:

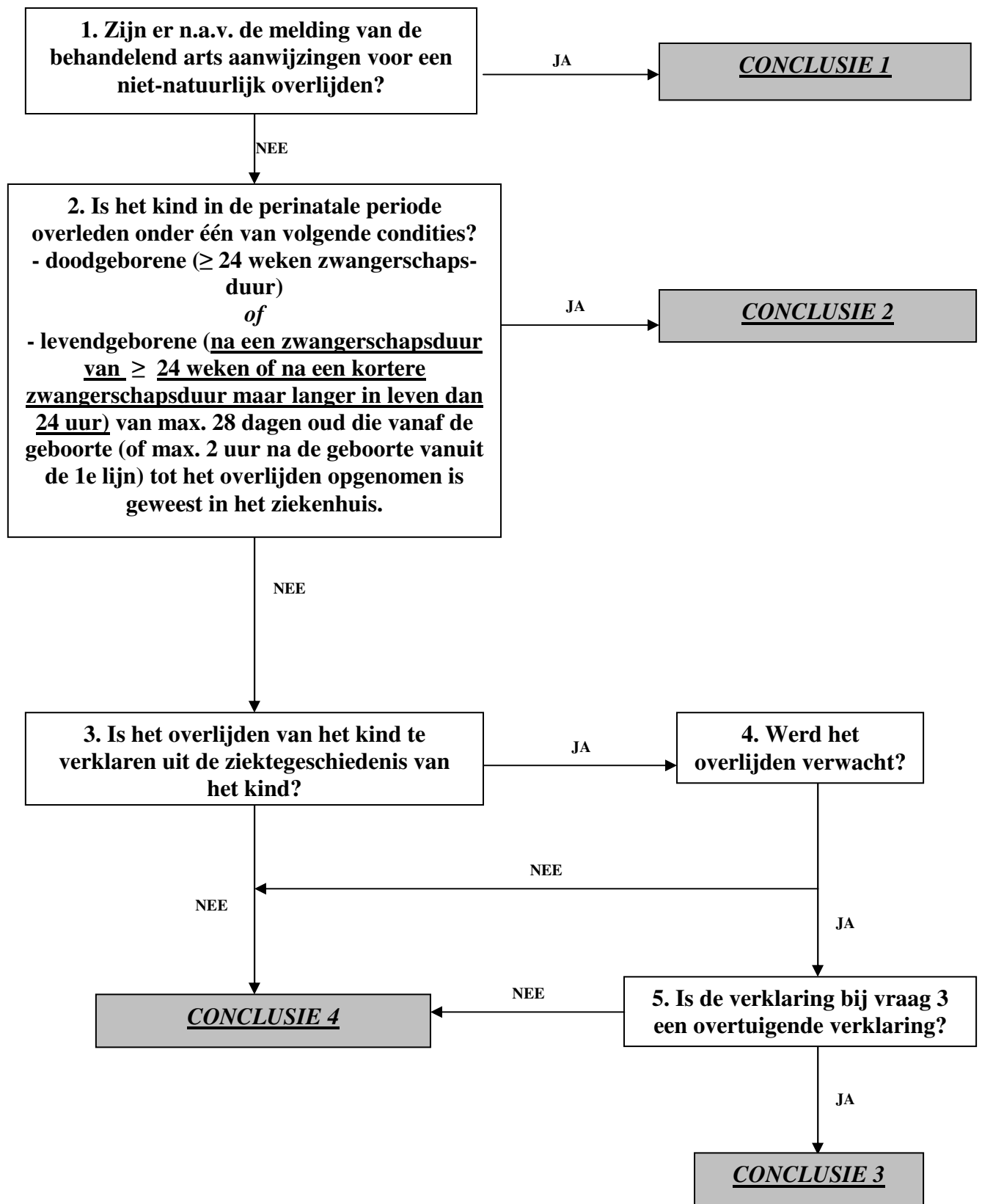
1. het stroomdiagram te volgen en tot een conclusie te komen (zie bijlage 1)
2. de acties horend bij deze conclusies uit te voeren (zie bijlage 2) en
3. **altijd** het registratieformulier in te vullen en op te sturen naar de eigen coördinerend forensisch arts (zie bijlage 3).

Het is dus niét zo dat de forensisch arts altijd gaat schouwen op het moment waarop er géén aanwijzingen zijn voor een niet-natuurlijk overlijden maar de doodsoorzaak onbekend/onzekeer is!

Bij vragen/onduidelijkheden kan de 1e lijns forensisch arts contact opnemen met de eigen coördinator en/of de ‘eigen’ beoogde NODO-forensisch arts(en); het advies is om dat binnen elke regio zelf goed af te stemmen.

Het Ministerie van Justitie is weliswaar door de beroepsgroepen gevraagd een ‘Helpdesk’ in te richten voor de vragen die uit het veld zullen komen, maar het is de vraag of dit verzoek zal worden gehonoreerd en zo ja, op welke termijn. Gezien het gebrek aan tijd willen wij daar niet op wachten.

Bijlage 1: Checklist/Stroomdiagram

Bijlage 2: Conclusies en acties

Conclusie na <u>telefonisch overleg</u>	Acties
Conclusie 1: (<u>vermoeden van</u>) niet-natuurlijk overlijden.	De 1 ^e lijns f.a. neemt het over van de behandelend arts en handelt e.e.a. af conform art. 10 Wlb.
→	Mocht na de schouw blijken dat er <u>toch sprake is van een natuurlijk overlijden</u> met onbekende doodsoorzaak > ga naar ‘Conclusie 5’
Conclusie 2: <u>evident natuurlijk overlijden</u> + overlijden wordt onderzocht binnen perinatale audit.	Geen actie 1 ^e lijns forensisch arts. Behandelend arts geeft A-verklaring af.
Conclusie 3: <u>evident natuurlijk overlijden</u> met bekende doodsoorzaak.	Geen actie 1 ^e lijns forensisch arts. Behandelend arts geeft A-verklaring af.
Conclusie 4: <u>géén</u> aanwijzingen voor niet-natuurlijk overlijden maar onbekende/onzekere doodsoorzaak.	Dit zijn in principe de NODO-gevallen, maar NODO is nog niet uitvoerbaar > ga na ‘Vervolgacties na conclusie 4’

Vervolgacties bij ‘conclusie 4’:

géén aanwijzingen voor niet-natuurlijk overlijden maar onbekende/onzekere doodsoorzaak > de 1e lijns f.a motiveert de behandelend arts om toch een obductie te (laten) doen.

	Ouders geven <u>wél</u> toestemming voor obductie	Ouders geven <u>géén</u> toestemming voor obductie
Minderjarige thuis (behandelend arts is huisarts)	Huisarts zet e.e.a. in gang en geeft A-verklaring af*.	Huisarts geeft A-verklaring af.
Minderjarige in ziekenhuis (behandelend arts is kinderarts of ander specialist)	Kinderarts/ander specialist zet e.e.a. in gang en geeft A-verklaring af*.	Kinderarts/ander specialist geeft A-verklaring af.
In beide gevallen geldt	Mocht na nader onderzoek toch sprake zijn van een vermoeden van <u>niet-natuurlijk overlijden</u> > ga naar ‘Conclusie 6’	
→		

Vervolgconclusies	Acties	
	Ouders geven <u>wél</u> toestemming voor obductie	Ouders geven <u>géén</u> toestemming voor obductie
Conclusie 5: na de schouw blijkt <u>toch sprake van een natuurlijk overlijden</u> met onbekende doodsoorzaak.	1 ^e lijns forensisch arts zet e.e.a. in gang (evt.via behandelend arts) en geeft A-verklaring af.	1 ^e lijns forensisch arts geeft A-verklaring af.
Conclusie 6: na nader onderzoek zijn er toch vermoedens van <u>niet-natuurlijk overlijden</u> .	De behandelend arts (bij obductie de patholoog) neemt contact op met de 1e lijns forensisch arts. De 1 ^e lijns for. arts gaat ter plaatse, schouwt, overlegt met politie en justitie en handelt e.e.a. conform artikel 10 Wlb af.	

N.B.: onafhankelijk van de eindconclusie – dus in alle gevallen - vult de 1^e lijns f.a. onderstaand registratieformulier in en stuurt het naar de coördinerend forensisch arts van de eigen regio.

Bijlage 3: Registratieformulier

Registratienummer in te vullen door coördinerend f.a.			
Gegevens melder		Gegevens 1^e-lijns forensisch arts	
Datum/tijdstip melding	□□ □□ □□□□ om □□:□□ uur (24 uurs klok)	Naam 1^e lijns forensisch arts	
Naam melder		Werkzaam bij	
Functie melder ☐ Huisarts ☐ Specialist, nl ☐ Anders, nl		Telefoonnummer f.a.(bij voorkeur het mobiele nummer)	
Instelling + adres			
Telefoonnummer melder			
Gegevens minderjarige			
Achternaam			
Tussenvoegsels			
Volledige voornamen			
Adres			
Postcode			
Woonplaats			
Geslacht	☐ jongen ☐ meisje ☐ onbekend		
Geboortedatum			
Geboorteplaats en geboorteland			
Datum/tijdstip van overlijden/vinding (doorstrepen wat niet van toepassing is)	□□ □□ □□□□ om □□:□□ uur (24 uurs klok)		

Indien datum overlijden onbekend, schatting hoe lang dooduren dagenweken maanden (eenheid kiezen)
Plaats van overlijden/vinding (doorstrepen wat niet van toepassing is)	☐ thuis ☐ op straat ☐ ziekenhuis ☐ onbekend ☐ anders, nl
Plaats waar de minderjarige zich nu (ten tijde van de melding) bevindt	☐ thuis ☐ op straat ☐ ziekenhuis ☐ onbekend ☐ anders, nl Adres:
Toedracht (algemene en medische informatie met betrekking tot het overlijden)	
Eindconclusie (betreffend vakje aankruisen)	
☐ Conclusie 1: <u>(vermoeden van)</u> niet-natuurlijk overlijden.	☐ Conclusie 4: <u>géén</u> aanwijzingen voor niet-natuurlijk overlijden maar onbekende / onzekere doodsoorzaak.
☐ Conclusie 2: <u>evident</u> natuurlijk overlijden + overlijden wordt onderzocht binnen perinatale audit.	☐ Conclusie 5: na de schouw blijkt <u>toch</u> sprake van een <u>natuurlijk overlijden</u> met onbekende doodsoorzaak.
☐ Conclusie 3: <u>evident</u> <u>natuurlijk</u> overlijden met bekende doodsoorzaak	☐ Conclusie 6: na nader onderzoek zijn er toch vermoedens van <u>niet-natuurlijk overlijden</u> .
Tijdsinvestering 1^e lijns forensisch arts n.a.v. de melding (excl. schouw bij niet-natuurlijk overlijden)	
Datum en handtekening 1^e lijns forensisch arts	